

Research Article

The Role of Attachment Styles, Meaning in Life, and Rumination on Post-Traumatic Growth in Firefighters

Fatemeh Reziee : Master of Counseling, Department of Counseling, Faculty of Humanities, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
wwwrezaefatemeh11@gmail.com

Zahra sadat Pour Seyyed Aghaei *: Assistant Professor, Counseling Department, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran
zspsaghaei@alzahra.ac.ir

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the role of attachment styles, meaning in life, and rumination in predicting post-traumatic growth among firefighters. The research method was descriptive-correlational using structural equation modeling. The sample consisted of 200 firefighters from three operational districts of the Tehran Municipality Fire Department, including Operational District One, Operational District Three, and Operational District Six, who were selected through multi-stage random sampling according to inclusion criteria. The study employed questionnaires for organizational trauma, post-traumatic growth, attachment styles, meaning in life, and rumination. Data analysis was performed using Pearson correlation and structural equation modeling. The findings indicated that secure attachment style has a positive and significant effect on post-traumatic growth, while avoidant and ambivalent attachment styles do not have a significant effect on it. Furthermore, meaning in life has a positive and significant relationship with post-traumatic growth, but the effect of rumination on post-traumatic growth, although positive in coefficient, is not statistically significant. Additionally, the final research model concerning the structural relationship of post-traumatic growth based on attachment styles, meaning in life, and rumination among firefighters demonstrates satisfactory fit. Based on the results of this study, it can be concluded that post-traumatic growth is influenced by attachment styles, meaning in life, and rumination, and these findings can be used to enhance post-traumatic growth among firefighters.

Keywords: attachment styles, meaning of life, posttraumatic growth, rumination

Introduction

Due to frequent exposure to traumatic events and stressful working conditions, firefighters are at high risk of developing mental disorders. However, some of them show positive psychological changes called post-traumatic growth (PTG) after experiencing

these events. Post-traumatic growth refers to the positive reconstruction of beliefs, enhancement of personal strength, and improvement of interpersonal relationships following trauma. Previous research has shown that attachment styles (especially secure attachment) and meaning in life can be important predictors of PTG. Furthermore, rumination as a cognitive process can influence the path of post-traumatic growth or disorder. Despite the importance of

*. Corresponding author

these variables, limited studies have been conducted among firefighters. Therefore, the main aim of the present study was to investigate the structural model of post-traumatic growth based on attachment styles, meaning in life, and rumination among firefighters.

Method

The present study was applied in terms of purpose and descriptive-correlational in terms of method using structural equation modeling. The statistical population included all firefighters working in three operational districts of the Tehran Municipality Fire Department (Districts One, Three, and Six) in 2025. Using multi-stage random sampling based on inclusion criteria (informed consent and obtaining a high score on the Organizational Trauma Questionnaire), 200 individuals were selected as the final sample (102 with a bachelor's degree, 75 with a master's degree or higher, 163 married). Research instruments included the Organizational Trauma Questionnaire, Post-Traumatic Growth Inventory, Attachment Styles Questionnaire, Meaning in Life Questionnaire, and Rumination Questionnaire. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling with SPSS 26 and AMOS 24 software. Prior to the main analysis, the assumptions of univariate and multivariate normality, absence of outliers, and lack of multicollinearity were examined and confirmed.

Table 1

Correlation Matrix Between Research Variables

Variable	1	2	3	4	5	6
1-Secure attachment style	1					
2-Avoidant attachment style	0.268**	1				
3-Ambivalent attachment style	0.444**	0.666**	1			
4- Rumination	-0.483**	-0.060	-0.070	1		
5- Meaning in life	0.193**	0.130	0.405**	-0.120	1	
6-Post-traumatic growth	0.563**	0.387**	0.402**	-0.279**	0.344**	1

** . *p* < 0.01 (two-tailed)

Results

Prior to testing the hypotheses, the statistical assumptions of structural equation modeling were examined. Assessment of skewness (range: -0.76 to 2.73) and kurtosis (range: -0.75 to 11.02) indicated that the data had univariate normal distribution. Mardia's standardized kurtosis coefficient was 4.621 and the critical ratio was 2.598. Both of the indices were less than 5, confirming the assumption of multivariate normality. Examination of Mahalanobis distance revealed the presence of three multivariate outliers, which were removed from the final analysis. Furthermore, the tolerance index (Tolerance > 0.1) and variance inflation factor (VIF < 5) indicated the absence of multicollinearity among the research variables.

The results of the Pearson correlation matrix are presented in Table 1. As can be observed, post-traumatic growth has a positive and significant relationship with secure attachment style and meaning in life. In other words, an increase in secure attachment style and meaning in life is associated with an increase in post-traumatic growth among firefighters. Moreover, post-traumatic growth showed a negative and significant relationship with rumination. Among insecure attachment styles, both avoidant and ambivalent attachment styles also had a positive and significant relationship with post-traumatic growth.

To evaluate the fit of the proposed structural model, various fit indices were used. The results presented in Table 2 indicate that the final research model has a satisfactory fit. The relative chi-square value (CMIN/DF) was 2.20, which is less than 3, indicating a good model fit. The comparative fit indices, including CFI (0.978), IFI (0.978), and GFI

(0.964), were all greater than 0.9, suggesting a very good model fit. Furthermore, the RMSEA value was 0.069 (with a 90% confidence interval: 0.05 to 0.07), which is less than 0.08, indicating an acceptable model fit. The PNFI (0.619) and PCFI (0.629) indices were also greater than 0.5, indicating a good model fit in terms of parsimony.

Table 2

Appropriateness Indices of the Proposed Research Model

Fit Index	χ^2	df	P-value	CMIN /df	RMSEA A (90% CI)	PNFI	CFI	PCFI	IFI	GFI
Modified value	130.155	59	<0.001	2.20	0.069 (0.05-0.07)	0.619	0.978	0.629	0.978	0.964

Acceptable index values: PNFI, PCFI > 0.5; CFI, GFI, IFI > 0.9; RMSEA < 0.08; CMIN/DF < 3 (good), < 5 (acceptable) (Kline, 2023)

After confirming the model fit, the standardized coefficients of the direct paths

were examined. The results are presented in Table 3.

Table 3

Standardized Coefficients of the Proposed Research Model

Path	Standardized Coefficient (β)	Standard Error	Critical Ratio	P-value
Secure attachment style → Post-traumatic growth	0.414	0.038	3.604	<0.001
Avoidant attachment style → Post-traumatic growth	-0.199	0.009	-1.795	0.073
Ambivalent attachment style → Post-traumatic growth	-0.069	0.007	-0.800	0.424
Meaning in life → Post-traumatic growth	0.278	0.023	3.138	0.002
Rumination → Post-traumatic growth	0.076	0.017	0.820	0.401

Based on the results presented in Table 3, secure attachment style had a positive and significant effect on post-traumatic growth (β

= 0.414, $p < 0.001$), while avoidant ($\beta = -0.199$, $p = 0.073$) and ambivalent ($\beta = -0.069$, $p = 0.424$) attachment styles did not show a

significant effect on growth. Furthermore, meaning in life had a positive and significant relationship with post-traumatic growth ($\beta = 0.278$, $p = 0.002$), but the effect of rumination on growth, although positive in coefficient, was not statistically significant ($\beta = 0.076$, $p = 0.401$). These results indicate that secure attachment style and meaning in life are effective factors in promoting post-traumatic growth among firefighters.

Conclusion

Based on the findings of this study, secure attachment style and meaning in life are two main and effective factors in predicting post-traumatic growth among firefighters. These results are consistent with the findings of previous studies (e.g., Han et al., 2023; Zafartaleb & Taklavi, 2023). Firefighters with secure attachment, due to having an internal secure base and adaptive coping strategies, have a greater ability to transform traumatic experiences into growth opportunities. Furthermore, the presence of meaning in life helps them to redefine the suffering caused by occupational incidents and achieve positive cognitive reconstruction. The non-significance of rumination in the final model may be due to the complex nature of this construct or the moderating role of other variables. Limitations of the study include the cross-sectional design and the impossibility of

causal inference, the sole reliance on self-report measures, and the sample being limited to male firefighters. It is suggested that future longitudinal studies be conducted with more diverse samples in terms of gender and using multiple assessment methods.

Ethical Considerations

Compliance with Ethical Guidelines

This study was approved by the Islamic Azad University Research Ethics Committee (ethics code: IR.IAU.TNB.REC.1403.051). All ethical principles including informed written consent, confidentiality, anonymity of responses, and the right to withdraw were observed.

Authors' Contributions

First author: Study design, data collection, statistical analysis, drafting and writing of the manuscript.

Corresponding author (Second author): Supervision, conceptualization, methodology development, critical revision of the manuscript, editing and addressing reviewers' comments, final approval for submission, and handling of the peer review process.

Conflict of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this paper.

Funding

This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Acknowledgment

The authors thank all firefighters who participated in this study, as well as the officials of the Tehran Fire Department for their cooperation.

مقاله پژوهشی

نقش سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری بر رشد پس از سانحه آتش‌نشانان

فاطمه رضایی^{ID}: کارشناس ارشد مشاوره، گروه مشاوره دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

rezaeefatemeh11@gmail.com

زهرا سادات پورسیدآقای^{ID*}: استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران

zspsaghaei@alzahra.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در میان آتش‌نشانان انجام شد. روش پژوهش توصیفی-همبستگی با استفاده از معادلات ساختاری بود. نمونه پژوهش شامل ۲۰۰ نفر از آتش‌نشانان در سه منطقه عملیاتی آتش‌نشانی شهرداری تهران شامل منطقه یک عملیاتی، منطقه سه عملیاتی و منطقه شش عملیاتی بود که به صورت تصادفی چندمرحله‌ای و با توجه به ملاک‌های ورود انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه‌های ترومای سازمانی، رشد پس از سانحه، سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری استفاده شد. تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد سبک دلبستگی ایمن تأثیری مثبت و معنادار بر رشد پس از سانحه دارد، در حالی که سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا تأثیری معنادار بر رشد پس از سانحه ندارند. همچنین، معنای زندگی با رشد پس از سانحه رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد، اما اثر نشخوار فکری بر رشد پس از سانحه، با وجود مثبت‌بودن ضریب، از نظر آماری معنادار نیست. افزون بر این، مدل نهایی پژوهش مبنی بر رابطه ساختاری رشد پس از سانحه بر اساس سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری در میان آتش‌نشانان از برازش مطلوب برخوردار است. بر اساس نتایج این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت رشد پس از سانحه متأثر از سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری است و از این یافته‌ها می‌توان در راستای بالابردن رشد پس از سانحه آتش‌نشانان استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: رشد پس از سانحه، سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی، نشخوار فکری.

مقدمه

علل مختلف در محیط کار ممکن است بر سلامت روانی و جسمی افراد تأثیر بگذارند؛ به طوری که کار در مشاغل دشوار، افراد شاغل را در معرض مواجهه با شرایطی خطرناک قرار می‌دهد و تنش‌های فیزیولوژیکی و روانی بسیاری را برجا می‌گذارد، زیرا ماهیت شغل این افراد به گونه‌ای است که آنها را در شرایطی فشارزا قرار می‌دهد که توانایی اجتناب از آن را ندارند و مجبور به تحمل آن هستند و همین امر فشار روانی شدیدی را بر آنها وارد می‌کند (Wagner et al., 2024). آتش‌نشانی^۱ نمونه‌ای از این مشاغل منحصربه‌فرد و پر استرس است که آتش‌نشانان^۲ را در معرض محیط‌های خطرناک و استرس‌زا، شرایط اضطراری و ساعات کاری نامنظم قرار می‌دهد و سلامت جسمی و روانی آنها را با چالش‌های متعدد روبه‌رو می‌کند (حاجی محمدی، ۱۴۰۳). آتش-نشانان به علت مواجهه مکرر با وقایع چالش‌برانگیز و آسیب‌زا، به عنوان گروهی با ریسک زیاد ابتلا به اختلالات روانی و مشکلات جسمی شناخته می‌شوند. در عین حال، آنها می‌توانند با پذیرش آسیب، یادگیری از تجربیات دشوار و ایجاد تغییرات مثبت در زندگی، به رشد پس از سانحه^۳ دست یابند (Bakirci et al., 2025). رشد پس از سانحه به بازیابی مجدد ارزش‌ها و باورها و ایجاد تغییرات شخصی و روان‌شناختی مثبتی گفته می‌شود که پس از وقوع یک حادثه سخت یا تروماتیک^۴ ایجاد می‌شوند و نتیجه مبارزه سازگارانه فرد با حادثه استرس‌زاست (Jian et al., 2023). رشد پس از سانحه یک تعامل پیچیده بین تروما و رشد شخصی است و باعث تبدیل تجربیات منفی به فرصت‌های رشد و

انطباق مثبت می‌شود (Ganai et al., 2024). در نتیجه، رشد پس از سانحه به معنای بازگشت به تجربه زندگی قبل از دوره درد و رنج ناشی از حادثه نیست، بلکه نشان‌دهنده تغییرات قابل ملاحظه در زندگی، تغییرات روانی در تفکر و ارتباط فرد با جهان است که به یک فرایند تغییر شخصی عمیق و معنادار منجر می‌شود و کاهش تحریک‌پذیری و بهبود سریع در پاسخ به عوامل استرس‌زای مشابه در آینده را به همراه دارد (Corn & Feldman, 2024). رشد پس از سانحه در میان آتش-نشانان نیز پدیده‌ای مثبت و به معنای رشد و تحول فردی پس از مواجهه با حوادث آسیب‌زاست. این رشد شامل تغییرات مثبت در نگرش، روابط و درک فرد از خود و جهان است و در آتش‌نشانان ممکن است از طریق غلبه بر چالش‌های شغلی و عاطفی ناشی از حوادث رخ داده در حین کار حاصل شود (Shin et al., 2024).

عوامل متعدد بر رشد پس از سانحه افراد تأثیر می‌گذارند و منابع دلبستگی^۵ یکی از عواملی است که به واسطه تأثیری که بر ساختاردهی مثبت مجدد ذهن دارد، با رشد پس از سانحه مرتبط است (Christie & Sandoval, 2024). سبک‌های دلبستگی^۶ به الگوهای رفتاری و احساسی فرد در روابط نزدیک و صمیمانه اشاره دارد که در دوران کودکی شکل می‌گیرند و در بزرگسالی نیز بر نحوه برقراری ارتباط و تعامل با دیگران تأثیر می‌گذارند (زاهدیان و همکاران، ۱۴۰۲). از نظر بالبی^۷، دلبستگی به معنای پیوند عاطفی است که در کودکی، بین کودک و مراقب اصلی وی شکل می‌گیرد و بر رشد اجتماعی و احساس کودک در کل زندگی تأثیر می‌گذارد (صالح بیک و بهزادپور، ۱۴۰۳)؛ به طوری که

¹ firefighter² firefighters³ posttraumatic growth⁴ traumatic⁵ attachment⁶ attachment styles⁷ Bowlby

افراد با دلبستگی ایمن، سطحی بالاتر از اعتماد و رضایت و سطحی پایین‌تر از تعارضات دارند، در حالی که افراد با دلبستگی دوسوگرا با عدم تعادل در احساسات و تعارضات بیشتر و افراد با دلبستگی اجتنابی با رضایت و صمیمیت کمتر و تعارضات بیشتر مشخص می‌شوند (محمدی و همکاران، ۱۴۰۳).

بنابراین، افرادی که سبک دلبستگی ایمن‌تری دارند، ممکن است در مواجهه با رویدادهای آسیب‌زا، انعطاف‌پذیری بیشتری نشان دهند و در نتیجه، احتمال تجربه رشد پس از سانحه در آنها بیشتر باشد. در مقابل، افرادی که سبک دلبستگی ناایمن دارند، ممکن است در مواجهه با رویدادهای آسیب‌زا، بیشتر دچار مشکل شوند و در نتیجه، تجربه رشد پس از سانحه برای آنها دشوارتر باشد (Shang et al., 2025). بر این اساس، فرد دارای سبک دلبستگی ایمن می‌تواند بر باورهای مربوط به خود، تنظیم هیجان و چگونگی تجربه یک رویداد آسیب‌زا و پیامدهای آن تأثیر بگذارد، سطوح تنش و ناتوانی را در شرایط ناگوار تعدیل کند، اثرات منفی تنش را کم رنگ‌تر جلوه دهد و به انطباقی سازگارانه و مثبت دست پیدا کند (Schuitmaker et al., 2023). به این ترتیب، سبک‌های دلبستگی که از منابع درون‌فردی هستند، می‌توانند پردازش شناختی وقایع مختلف را تحت تأثیر قرار دهند و نگرش منفی یا برعکس نگرش سازنده نسبت به حوادث و استرس ناشی از آنها ایجاد کنند (ظفرطلب و تکلوی، ۱۴۰۲). در واقع، دلبستگی ایمن عاملی مهم در کمینه‌کردن شرایط بحرانی و بیشینه‌کردن میزان تاب‌آوری در آتش‌نشانان است، زیرا آتش‌نشانان دارای این سبک دلبستگی می‌توانند رویدادهای استرس‌زای مربوط به شغل خود را کمتر تهدیدکننده ارزیابی کنند (Leonard et al., 2023).

ظفرطلب و تکلوی (۱۴۰۲) در پژوهشی، نقش سبک‌های دلبستگی و مکانیسم‌های دفاعی در پیش‌بینی رشد پس از آسیب در بازماندگان متوفیان کرونا در شهر تهران را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که سبک دلبستگی ایمن و مکانیسم دفاعی رشدیافته ممکن است به رشد پس از آسیب منجر شوند. محمد و برجعلی (۱۴۰۰) نیز مطالعه‌ای با هدف بررسی نقش راهبردهای شناختی تنظیم هیجان و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی رشد پس از آسیب انجام دادند و نتایج این مطالعه نشان داد دلبستگی اجتنابی و اضطرابی و راهبردهای تنظیم هیجان سازش‌یافته پیش‌بینی‌کننده معنادار رشد پس از آسیب هستند. همچنین، یه و همکاران در مطالعه‌ای که انجام دادند به این نتیجه رسیدند که روابط بین‌فردی همبستگی معناداری با رشد پس از سانحه در بیماران همودیالیزی دارد (Ye et al., 2025). ایمی و همکاران نیز پژوهشی با هدف بررسی نقش تاب‌آوری، خودکارآمدی و روابط مثبت دوران کودکی بر رشد پس از سانحه در میان بازماندگان زلزله‌های ۲۰۲۳ ترکیه انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که تاب‌آوری، خودکارآمدی و روابط مثبت دوران کودکی به عنوان مکانیسم‌های محافظتی در ارتقای رشد پس از سانحه در بازماندگان زلزله عمل می‌کنند (Ime et al., 2025).

همچنین، معنای زندگی^۱ اشاره به نوعی از احساس ارتباط با خالق هستی، داشتن هدف در زندگی، تعقیب و نیل به اهداف باارزش و رسیدن به تکامل دارد (عمویی و همکاران، ۱۴۰۳). از این رو، معنا نقش محوری و اساسی در سلامت روان و سایر ابعاد وجودی انسان از جمله سلامت جسمانی، اجتماعی و معنوی دارد و سایر ویژگی‌های انسان حول محور معنا، مفهوم واقعی پیدا

¹ meaning of life

همه‌گیری کووید-۱۹ دارد (Han et al., 2023). همچنین، عمومی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی، ارتباط سلامت معنوی و رشد پس از سانحه در بیماران بهبودیافته از کووید-۱۹ را تأیید کردند. جواهری و همکاران (۱۴۰۰) نیز در مطالعه‌ای، رابطه بین رشد پس از سانحه و معنای زندگی با نقش واسطه‌ای بهزیستی معنوی در بیماران بهبودیافته از ویروس کرونا را تأیید کردند.

نتایج دیگر پژوهش‌ها نشان می‌دهد عوامل شناختی بیشترین تأثیر را بر رشد پس از سانحه داشته‌اند و در حقیقت، اساس و پایه رشد پس از سانحه بر فرایندهای شناختی بنا نهاده شده است (هاشمیان‌مقدم و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین، ضرورت دارد تا به عوامل مؤثر بر شناختی مؤثر بر رشد پس از سانحه نیز توجه شود و یکی از عناصر شناختی اساسی که بر رشد پس از سانحه اثر مستقیم دارد، نشخوار فکری^۱ است (امانی و همکاران، ۱۴۰۱). نشخوار فکری، افکار و باورهایی است که به طور مکرر توجه شخص را به هیجان و احساس‌های منفی‌اش و ماهیت و مفاهیم ضمنی این احساس‌ها از جمله دلایل، مفاهیم و پیامدهای احساس‌ها معطوف می‌کند (دوزنده نرگسی و همکاران، ۱۴۰۳). نشخوار فکری با برانگیختن تصاویر ناخوانده، خلق منفی و استرس را در افراد بعد از تجربه آسیب تشدید می‌کند و باعث ایجاد اختلال پس از سانحه می‌شود (Clout et al., 2024).

در واقع، پس از تجربه وقایع دشوار و استرس‌زا، یک بازسازی شناختی صورت می‌گیرد و طرحواره جدید شناختی به وجود می‌آید که در صورت عدم نشخوارهای فکری، این فرایند می‌تواند مقاومت را بهبود بخشد و باعث رشد پس از آسیب شود (Romeo et al., 2022). ولی افراد با وجود باورها و افکار منفی مداوم، ممکن

می‌کنند (Han et al., 2023). در ضمن، معنای زندگی برای هر فرد مطابق اهداف، تلاش برای رسیدن به آنها و در نهایت، احساس رضایت و خوشبختی او تعیین می‌شود (عمومی و همکاران، ۱۴۰۳). بر این اساس، اگر آتش‌نشانان پس از مواجهه با یک حادثه دشوار و استرس‌زا، به جهان‌بینی جدیدی دست یابند و بتوانند معنایی ارزشمند برای رنج و آسیب خود پیدا کنند، به رشد و بالندگی شخصی و اجتماعی بالایی می‌رسند (زراعت‌حرفه، ۱۴۰۰). بنابراین، با وجود رویدادهای ناخوشایند و استرس‌زا در شغل آتش‌نشانی، فرایند آموختن و یافتن معنای زندگی از طریق رنج حاصل از تروما، رویدادی مثبت است که ممکن است باعث بازگرداندن تعادل به زندگی شود (Zhang et al., 2025). در واقع، چالش‌ها و بحران‌های شغلی آتش‌نشانان ممکن است به آنها درکی عمیق‌تر از خود و جهان اطراف بدهد و درک معنای زندگی ممکن است باعث افزایش قابلیت سازگاری و انطباق با شرایط استرس‌زا، رشد شخصی و رشد پس از سانحه در آتش‌نشانان شود (Serrano-Ibanez et al., 2023).

در واقع، می‌توان گفت در مشاغل استرس‌زا، یافتن معنا و هدف فراتر از وظایف روزمره برای حفظ انگیزه و سلامت روان ضروری است که این معنا ممکن است از درک تأثیر مثبت کار بر دیگران، حس تعهد به کار تیمی، یا حتی تلاش برای بهبود مستمر در شرایط دشوار ناشی شود (صدقتی و همکاران، ۱۴۰۳). از این رو، معنای زندگی در آتش‌نشانان با ایجاد این درک که کارشان در خدمت هدفی بزرگ‌تر است، می‌تواند به آنها در غلبه بر استرس‌ها و چالش‌های شغلی کمک کند (خیردست و همکاران، ۱۴۰۳). در این رابطه، هان و همکاران در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که معنا در زندگی تأثیری مثبت و معنادار بر رشد پس از سانحه پرستاران در طول

¹ rumination

است توسط یک تجربه آسیب‌زا، بیشتر از حد به چالش کشیده شوند و از این رو، امکان بازسازی شناختی بعدی برای آنها فراهم نشود و در نهایت، استرس پس از سانحه را تجربه کنند (قاسم‌زاده برکی و همکاران، ۱۴۰۲). بنابراین، نشخوار فکری در آتش‌نشانان باعث می‌شود آنها مدام درگیر افکار منفی و تکراری شوند، مبتلا به اختلال استرس پس از سانحه شوند و نتوانند به‌درستی بر وظایف شغلی خود تمرکز کنند و حتی در تصمیم‌گیری‌های شغلی خود دچار تردید و وسواس شوند که این امر ممکن است روند کار آنها را کند و یا حتی مختل کند (Park et al., 2023).

مطالعاتی محدود ارتباط نشخوار فکری با رشد پس از سانحه را در کارکنان مشاغل استرس‌زا بررسی کرده‌اند، از جمله امانی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی، نقش حمایت اجتماعی، تاب‌آوری و نشخوار فکری در پیش‌بینی رشد پس از سانحه بهبودیافتگان از کرونا را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که نشخوار فکری بیشترین نقش را در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در بهبودیافتگان از کرونا دارد. همچنین، زو و همکاران در پژوهشی که با هدف بررسی تأثیر نشخوار فکری بر رشد پس از سانحه دانشجویان در طول همه‌گیری کوید-۱۹ انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که نشخوار فکری با رشد پس از سانحه همبستگی منفی و معناداری دارد (Xu et al., 2023). ایمز و اوکانر نیز مطالعه‌ای با هدف بررسی نقش میانجی معنویت در رابطه بین نشخوار فکری با رشد پس از سانحه و اختلال پس از سانحه انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که نشخوار فکری با رشد پس از سانحه و اختلال پس از سانحه رابطه‌ای معنادار دارد و معنویت می‌تواند تأثیر نشخوار فکری بر اختلال استرس پس از سانحه را تعدیل کند و به رشد پس از سانحه منجر شود (Eames & O'Connor, 2022).

بر اساس مطالعات مطرح‌شده، می‌توان گفت اگرچه شواهد زیادی برای رشد پس از آسیب در مشاغل یا افراد مختلف وجود دارد، در آتش‌نشانان، ارتباط آن و سازوکارهایی که از طریق آن ایجاد می‌شوند، هنوز به خوبی شناخته نشده‌اند. همچنین، اگرچه بحران‌ها و چالش‌های شغلی می‌توانند همه افراد را تحت تأثیر قرار دهند، افراد بر اساس برخی از ویژگی‌های روانی و شخصیتی، واکنش‌هایی متفاوت را به دنبال تجربه این بحران‌ها نشان می‌دهند؛ در نتیجه، لازم است ارتباط رشد پس از سانحه با این ویژگی‌ها بیشتر بررسی شود (جواهری و همکاران، ۱۴۰۰). پس با توجه به اینکه آتش‌نشانان به دلیل شرایط شغلی‌شان، در حالت تنش مداوم قرار دارند، در محیط کاری خود، همیشه آماده فراخوانی برای انجام عملیات نجات هستند و در کار روزمره خود، با وظایف و تکالیفی مواجه می‌شوند که تهدیدکننده هستند، واکنش طبیعی ترس، درماندگی و استفاده از راهکارهای مقابله‌ای گوناگون در آنها طبیعی است (خیردست و همکاران، ۱۴۰۳). ولی شرایط شغلی دشوار همراه با تجربه رویدادهای آسیب‌زا در آتش‌نشانان، علاوه بر واکنش‌های طبیعی، ممکن است به ایجاد استرس پس از سانحه، پریشانی و افسردگی یا به یک تحول مثبت و رشد پس از سانحه منجر شود (Serrano-Ibanez et al., 2023) که این تأثیرات به ویژگی‌های شخصی و روانی آتش‌نشانان از جمله نوع سبک دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری در آنها بستگی دارد. بنابراین، در صورت عدم تناسب میان ویژگی‌های روانی و فردی آتش‌نشانان و شرایط و ویژگی‌های شغل آتش‌نشانی، انجام فعالیت‌های شغلی ممکن است موجب نارضایتی، تحلیل قوای جسمی و روانی و در نهایت بیماری و حوادث ناگوار بیشتر شود. از این رو، با توجه به نقش مهم سبک‌های دلبستگی،

معنای زندگی و نشخوار فکری در واکنش‌های روانی افراد در مواجهه با شرایط استرس‌زا و چالش‌برانگیز، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که آیا سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری بر رشد پس از سانحه در آتش‌نشانان تأثیری معنادار دارند.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری، نمونه: پژوهش حاضر از نظر هدف، جزو پژوهش‌های کاربردی و از نظر روش، توصیفی-همبستگی با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری بود.

جامعه آماری در این پژوهش را کلیه آتش‌نشانان شاغل در سه منطقه عملیاتی آتش‌نشانی شهرداری تهران شامل منطقه یک عملیاتی با گستره چهار منطقه تهران (۲، ۵، ۲۱ و ۲۲)، منطقه سه عملیاتی با گستره سه منطقه تهران (۱، ۳، ۴) و منطقه شش عملیاتی با گستره سه منطقه تهران (۷، ۸، ۱۳) در سال ۱۴۰۴ تشکیل دادند. حداقل حجم نمونه مدل معادلات ساختاری بر اساس تعداد سازه‌های اصلی یا متغیرهای پنهان تعیین می‌شود؛ به طوری که برای سازگاری با الگوی معادلات ساختاری، تعداد نمونه باید دست‌کم ۱۵ برابر متغیرهای مشاهده‌شده باشد. همچنین، با وجود آنکه در رابطه با حجم نمونه لازم برای مدل‌های ساختاری توافق کلی وجود ندارد، از نظر بسیاری از پژوهشگران، حداقل حجم نمونه لازم ۲۰۰ نفر است (Kline, 2011). بنابراین، در پژوهش حاضر، ابتدا پرسشنامه‌های پژوهش در میان آتش‌نشانان شاغل در سه منطقه عملیاتی مدنظر توزیع شدند و از آنها درخواست شد کسانی که رضایت به همکاری با پژوهشگر دارند، به پرسش‌های پرسشنامه با دقت و صداقت پاسخ دهند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های

تکمیل‌شده توسط ۴۵۰ نفر از آتش‌نشانان، از میان آنها، افرادی که معیارهای ورود را برآورده می‌کردند و بالاترین نمرات را در پرسشنامه ترومای سازمانی دریافت کرده بودند، به عنوان نمونه انتخاب شدند. به این ترتیب، نمونه پژوهش شامل ۲۰۰ نفر از آتش‌نشانان سه منطقه عملیاتی یک، سه و شش از شهر تهران بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ملاک-های ورود به پژوهش عبارت بودند از: رضایت آگاهانه از شرکت در پژوهش و تجربه حوادث آسیب‌زا ناشی از کار در ۱۲ ماه گذشته بر اساس نمره به‌دست‌آمده از پرسشنامه ترومای سازمانی. بررسی اطلاعات جمعیت-شناختی گروه نمونه نشان داد میزان تحصیلات ۱۰۲ نفر لیسانس، ۷۵ نفر فوق‌لیسانس و بالاتر و ۲۳ نفر فوق‌دپلم و کمتر بود. همچنین، ۱۶۳ نفر از شرکت‌کنندگان در پژوهش متأهل، ۳۱ نفر مجرد و ۷ نفر مطلقه بودند. اطلاعات مربوط به سابقه خدمت در آتش‌نشانی نیز نشان داد ۸۷ نفر ۱۱ تا ۲۰ سال، ۷۰ نفر بالاتر از ۲۱ سال و ۴۳ نفر ۱ تا ۱۰ سال سابقه خدمت داشتند.

ابزار سنجش: در پژوهش حاضر، برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از پرسشنامه‌های زیر استفاده شد.

پرسشنامه ترومای سازمانی^۱: پرسشنامه ترومای سازمانی توسط استاینکمپ و دی‌وریس به منظور سنجش ترومای سازمانی طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۵ پرسش است و ترومای سازمانی ناشی از حوادث منفی و تهدیدکننده در سازمان را می‌سنجد. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای است. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۵ تا ۲۵ است و هرچه امتیاز حاصل‌شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان‌دهنده میزان بیشتر ترومای سازمانی

¹ Organizational Trauma Questionnaire

خواهد بود. استاینکمپ و دی‌وريس روایی محتوایی پرسشنامه را ۰/۹۱ و پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ را ۰/۹۴ گزارش کردند (Steinkamp, 2014). در پژوهش حیدری (۱۳۹۸)، روایی محتوایی (۰/۷۹) و روایی صوری این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. همچنین، پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷ برآورد شد. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه ۰/۸۸ محاسبه شد. این پرسشنامه برای غربالگری آتش‌نشانی استفاده شد که حوادث آسیب‌زای بیشتری را تجربه کرده بودند.

پرسشنامه معنای زندگی^۱: این پرسشنامه توسط استیگر و همکاران در سال ۲۰۰۶ طراحی و در سال ۲۰۱۰ ویرایش شد. این پرسشنامه دارای ۱۰ گویه و دو مؤلفه وجود معنا (پرسش‌های ۱ تا ۵) و جست‌وجوی معنا (پرسش‌های ۶ تا ۱۰) است که با یک مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵) نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش استیگر و همکاران، روایی همگرا حضور معنا ۰/۸۶ و جست‌وجوی معنا ۰/۸۷ به دست آمد. همچنین، همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ برای مؤلفه وجود معنا ۰/۸۲ و برای مؤلفه جست‌وجوی معنا ۰/۸۷ گزارش شد و پایایی بازآزمایی یک‌ماهه برای وجود معنا ۰/۷۰ و برای جست‌وجوی معنا ۰/۷۳ به دست آمد (Steger et al., 2006). در پژوهش مصرآبادی و همکاران (۱۳۹۲)، روایی محتوایی پرسشنامه به میزان ۰/۹۰ تأیید شده است و پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ برای مؤلفه وجود معنا ۰/۷۸ و برای مؤلفه جست‌وجوی معنا ۰/۸۳ محاسبه شد.

پرسشنامه نشخوار فکری^۲: پرسشنامه نشخوار فکری ابتدا توسط نولن-هوکسما و مورو برای سنجش نشخوار فکری طراحی و ساخته شد (Nolen-Hoeksema & Morrow, 1991). نسخه ۲۲ پرسشی استفاده‌شده در پژوهش حاضر، نسخه بازنویسی‌شده این پرسشنامه است که توسط ترینور و همکاران بازبینی و معرفی شد (Treyner et al., 2003).

و بر اساس طیف چهارگزینه‌ای لیکرت (هرگز تا همیشه)، نشخوار فکری را می‌سنجد. این پرسشنامه دارای سه مؤلفه است که عبارت‌اند از: بروز دادن (شامل پرسش‌های ۷، ۱۱، ۱۲، ۲۰ و ۲۱)، در فکر فرو رفتن (شامل پرسش‌های ۵، ۱۰، ۱۳، ۱۵ و ۱۶) و افسردگی (شامل پرسش‌های ۱ تا ۴، ۶، ۸، ۹، ۱۴، ۱۷، ۱۸، ۱۹ و ۲۲). نمره کل در این پرسشنامه از جمع نمرات همه گویه‌ها به دست می‌آید و نمره بالاتر نشان‌دهنده نشخوار فکری بیشتر است. ضرایب پایایی این نسخه برای خرده مقیاس‌های درون‌فکنی و تأمل به ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۷۲ گزارش شده است (Treyner et al., 2003). این مقیاس در ایران توسط باقری‌نژاد و همکاران (۱۳۸۹) به فارسی ترجمه شده است و ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۸۸ به دست آمد. معنوی‌پور و شاه‌حسینی (۱۳۹۴) نیز در مطالعه خود ضریب پایایی ۰/۷۳ را برای نسخه فارسی این مقیاس گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ برای نمره کل این پرسشنامه ۰/۸۵ محاسبه شد.

پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسالان^۳: این آزمون که توسط هازان و شاور ساخته شده، یک ابزار خودگزارش-دهی است که بر مبنای سبک‌های دلبستگی سه‌گانه اینزروث (ایمن، اجتنابی و دوسوگرا) طراحی شده است. این مقیاس شامل توصیف‌هایی در زمینه احساسات فرد

^۲ Rumination Questionnaire^۱ Attachment Styles Questionnaire^۱ Meaning in Life Questionnaire (MLQ)

درباره درک او از روابط خود با افراد مهم زندگی فعلی وی است که ۱۵ پرسش دارد و روی یک مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵) ارائه می‌شود؛ به طوری که آزمون‌شونده به هر کدام از این توصیف‌ها نمره‌ای بالاتر اختصاص دهد، سبک دلبستگی او محسوب می‌شود. حداقل و حداکثر نمره در خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه به ترتیب ۵ و ۲۵ است. هازان و شاور ضریب پایایی این پرسشنامه را بین ۰/۸۳ تا ۰/۸۹ گزارش کردند. همچنین، روایی پرسشنامه به وسیله همسانی درونی سبک‌های دلبستگی، به ترتیب برای سبک ایمن، اجتنابی و دوسوگرا ۰/۷۴، ۰/۷۰ و ۰/۵۵ به دست آمد و پایایی آن ۰/۸۴ در دلبستگی ایمن، ۰/۸۱ در دلبستگی اجتنابی و ۰/۷۸ در دلبستگی ناایمن دوسوگرا محاسبه شد (Hazan & Shaver, 1987). در پژوهش صالح‌زاده و همکاران، پایایی پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسالان با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای سبک‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا (اضطرابی) به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۳ و ۰/۷۷ گزارش شده است (Salehzadeh et al., 2024). در پژوهش حاضر نیز پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۷ محاسبه شد.

پرسشنامه رشد پس از سانحه^۱: این پرسشنامه توسط تدسچی و کالهن به منظور ارزیابی تغییرات خودادراکی افراد، مرتبط با تجربه حوادث آسیب‌زا ساخته شده است. این پرسشنامه شامل ۲۱ پرسش و ۵ زیرمقیاس است که عبارت‌اند از: شیوه‌های جدید (۲-۱۳-۱۴-۱۹-۲۱)، در ارتباط با دیگران (۶-۷-۹-۱۲-۱۵-۱۸-۲۰)، قدرت شخصی (۴-۸-۱۰-۱۷)، ارزش زندگی (۱-۳-۱۱) و تغییر معنوی (۵-۱۶). نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس

طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای است و نمرات زیرمقیاس‌ها به وسیله جمع نمرات عبارات در هر عامل حساب می‌شود. دامنه نمرات آزمودنی‌ها در این پرسشنامه بین ۰ تا ۱۰۵ است که نمره بیشتر نشان‌دهنده رشد بیشتر و نمره کمتر نیز نمایانگر رشد کمتر است. تدسچی و کالهن همسانی درونی پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۰ و همسانی درونی زیرمقیاس‌ها را بین ۰/۶۷ تا ۰/۸۵ گزارش کردند (Tedeschi & Calhoun, 1996). در پژوهش جواهری و همکاران (۱۴۰۰)، روایی محتوایی برای نمره کل پرسشنامه ۰/۷۸، همسانی درونی نمره کل پرسشنامه ۰/۷۶ و ضریب بازآزمایی ۰/۷۹ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل پرسشنامه ۰/۸۲ محاسبه شد.

روش اجرا و تحلیل: برای اجرای این پژوهش ابتدا مجوزهای لازم از سازمان آتش‌نشانی تهران بزرگ و حراست سازمان اخذ شد. سپس سه منطقه عملیاتی آتش‌نشانی شهر تهران شامل منطقه یک عملیاتی، منطقه سه عملیاتی و منطقه شش عملیاتی به صورت تصادفی انتخاب شدند و از هر منطقه ۲ ایستگاه آتش‌نشانی که حاضر به همکاری با پژوهشگر بودند، به صورت در دسترس انتخاب شدند. پس از هماهنگی با مسئولان ایستگاه‌های آتش‌نشانی انتخاب‌شده و قبل از تکمیل پرسشنامه‌ها، پژوهشگر در جلسه‌ای کوتاه، هدف از انجام پژوهش را برای آتش‌نشانان توضیح داد و پرسشنامه‌های پژوهش را برای غربالگری آتش‌نشانی که تجربه حوادث آسیب‌زا داشتند (با توجه به نمره پرسشنامه ترومای سازمانی)، همراه با فرم رضایت‌نامه کتبی در اختیار آنان قرار داد تا پس از آگاهی از مفاد آن و جلب رضایت به مطالعه وارد شوند و از آنها درخواست شد کسانی که رضایت به همکاری با پژوهشگر دارند، به پرسش‌های پرسشنامه‌ها با دقت و صداقت پاسخ دهند.

³ Post Traumatic Growth Inventory

میانگین و انحراف معیار، همبستگی پیرسون و الگویابی معادلات ساختاری استفاده شد. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS²⁶ و AMOS²⁴ انجام شد.

یافته‌ها

ابتدا در **جدول ۱** یافته‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، کشیدگی و چولگی داده‌های خام ارائه شده است.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های تکمیل‌شده توسط ۴۵۰ نفر از آتش‌نشانان، از میان آنها ۲۰۰ نفر از کسانی که معیارهای ورود را برآورده می‌کردند و بالاترین نمرات را در پرسشنامه ترومای سازمانی دریافت کرده بودند، به عنوان نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش، تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه‌بودن پرسشنامه‌ها، استفاده از اطلاعات فقط در راستای اهداف پژوهش و رضایت شرکت‌کنندگان برای ورود به پژوهش رعایت شدند. در نهایت، به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون‌های

جدول ۱

شاخص‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار و چولگی و کشیدگی

Table 1

Descriptive Indices of the Mean Results, Standard Deviation and Skew and Kurtosis

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ارزش‌های زندگی	۸/۳۳	۲/۱۶	۰/۶۶	۲
شیوه‌های جدید	۱۴/۲۸	۳/۲۱	۰/۷۱	۱/۴۸
قدرت شخصی	۹/۱۹	۳/۲۹	۱/۲۱	۰/۷۹
تغییر معنوی	۵/۵۵	۱/۵۱	۰/۸۶	۱/۸۹
در ارتباط با دیگران	۲۳/۴۰	۴/۹۶	-۰/۷۶	۰/۲۳
رشد پس از سانحه	۶۰/۷۶	۱۲/۰۲	۰/۸۷	۱/۶۰
سبک دلبستگی ایمن	۲۱/۷۰	۲/۶۲	۰/۶۸	۱/۱۰
سبک دلبستگی اجتنابی	۱۴/۸۵	۲/۰۸	-۰/۲۱	۱/۵۴
سبک دلبستگی دوسوگرا	۲۵/۷۸	۳/۵۷	۲/۰۱	۱۱/۰۲
افسردگی	۲۵/۲۵	۵/۱۸	۲/۷۳	۱/۶۸
در فکر فرورفتن	۸/۹۸	۱/۷۸	۰/۷۹	۰/۸۵
بروزدادن	۱۰/۰۶	۱/۵۴	-۰/۰۵	۲/۷۴
نشخوار فکری	۴۴/۲۹	۷/۲۹	۱/۹۰	۱/۷۸
حضور معنا	۱۹/۵۸	۵/۴۷	۰/۷۳	-۰/۷۵
جست‌وجوی معنا	۲۲/۹۳	۳/۴۷	۱/۰۹	۱/۲۳
معنای زندگی	۴۲/۵۱	۸/۳۲	۱/۰۱	۰/۰۳

جدول ۲ نتایج مربوط به همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲

ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

Table 2
Correlation Matrix between Research Variables

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱- سبک دلبستگی ایمن	۱					
۲- سبک دلبستگی اجتنابی	**۰/۲۶۸	۱				
۳- سبک دلبستگی دوسوگرا	**۰/۴۴۴	**۰/۶۶۶	۱			
۴- نشخوار فکری	**۰/۴۸۳	-۰/۰۶۰	-۰۰/۰۷	۱		
۵- معنای زندگی	**۰/۱۹۳	۰/۱۳۰	**۰/۴۰۵	-۰/۱۲۰	۱	
۶- رشد پس از سانحه	**۰/۵۶۳	**۰/۳۸۷	**۰/۴۰۲	**۰/۲۷۹	**۰/۳۴۴	۱

**. * $p < 0.01$ (دو دامنه)

بر پیشنهاد بلانچ، مقادیر کوچک‌تر از ۵ برای نسبت بحرانی به عنوان عدم تخطی از نرمال بودن چندمتغیره در نظر گرفته می‌شود (Blunch, 2012). در این پژوهش، ضریب مردیا ۴/۶۲۱ و نسبت بحرانی ۲/۵۹۸ به دست آمده که کمتر از عدد ۵ است. بنابراین، فرض نرمال بودن چندمتغیری برقرار است. برای بررسی عدم وجود داده‌های پرت چندمتغیری، شاخص فاصله ماهالانوبیس^۳ بررسی شد و سطوح معناداری کمتر از ۰/۰۵ حاکی از دورافتاده بودن داده‌های پرت مدنظر است. بر اساس این شاخص، سه داده پرت شناسایی شدند. همچنین، مفروضه عدم هم‌خطی چندگانه با شاخص‌های تحمل (VIF)^۴ و عامل تورم واریانس (ML)^۵ ارزیابی شد. در این تحلیل، در هیچ یک از مقادیر آماره‌های تحمل و عامل تورم واریانس محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش، انحرافی از مفروضه هم‌خطی چندگانه مشاهده نشد. بنابراین، بررسی پیش‌فرض‌های آماری نشان داد روش مدل‌یابی معادلات ساختاری، روشی مناسب برای ارزیابی برازش مدل است و برای برآورد پارامترها از روش بیشینه درست‌نمایی^۵ استفاده شده است.

جدول ماتریس همبستگی نشان می‌دهد بین رشد پس از سانحه با سبک‌های دلبستگی و حضور معنا در زندگی رابطه وجود دارد ($p \leq 0.01$) و جهت رابطه مثبت است؛ به این معنا که افزایش سبک‌های دلبستگی و داشتن معنا در زندگی باعث افزایش رشد پس از سانحه می‌شود و برعکس. رشد پس از سانحه قوی‌ترین رابطه را با سبک دلبستگی ایمن دارد و همچنین، با نشخوار فکری رابطه‌ای منفی و معنادار دارد؛ یعنی هرچه نشخوار فکری بیشتر باشد، رشد پس از سانحه کمتر می‌شود. بنابراین، بر اساس رابطه معنادار بین متغیرها، شرط لازم برای بررسی رابطه و تنظیم مدل محقق شده است (جدول ۲).

در پژوهش حاضر، برای بررسی برازش رابطه از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. پیش از کاربرد این روش، بررسی پیش‌فرض‌های این رویکرد آماری ضروری است. بنا بر پیشنهاد کلاین، مفروضه‌های بهنجاری تک‌متغیری به کمک برآورد مقادیر کجی و کشیدگی آزمون و تأیید شدند (Kline, 2011). با توجه به اینکه دامنه کجی و کشیدگی متغیرها در بازه ± 2 قرار داشت، نرمال بودن تک‌متغیری تأیید شد. برای بررسی نرمال بودن چندمتغیری از ضریب کشیدگی استاندارد شده^۱ مردیا و نسبت بحرانی استفاده شده است. بنا

³ Mahalanobis d-squared method

¹ tolerance

² Variance Inflation Factor

⁵ Maximum Likelihood

¹ Mardia standardized kurtosis coefficient

برازش مدل پیشنهادی پژوهش در **جدول ۳** و خود مدل در **شکل ۱** نشان داده شده است.

پیش از بررسی ضرایب ساختاری، برازندگی الگوی مدل پیشنهادی بررسی شد. نتایج مربوط به شاخص‌های

جدول ۳

شاخص‌های برازندگی الگوی پیشنهادی پژوهش

Table 3

Appropriateness Indices of the Proposed Research Model

شاخص	χ^2	Df	P-value	CMIN/df	RMSEA(CL90%)	PNFI	CFI	PCFI	IFI	GFI
برازندگی	۱۳۰/۱۵۵	۵۹	<۰/۰۰۱	۲/۲۰	۰/۰۶۹(۰/۰۵-۰/۰۷)	۰/۶۱۹	۰/۹۷۸	۰/۶۲۹	۰/۹۷۸	۰/۹۶۴

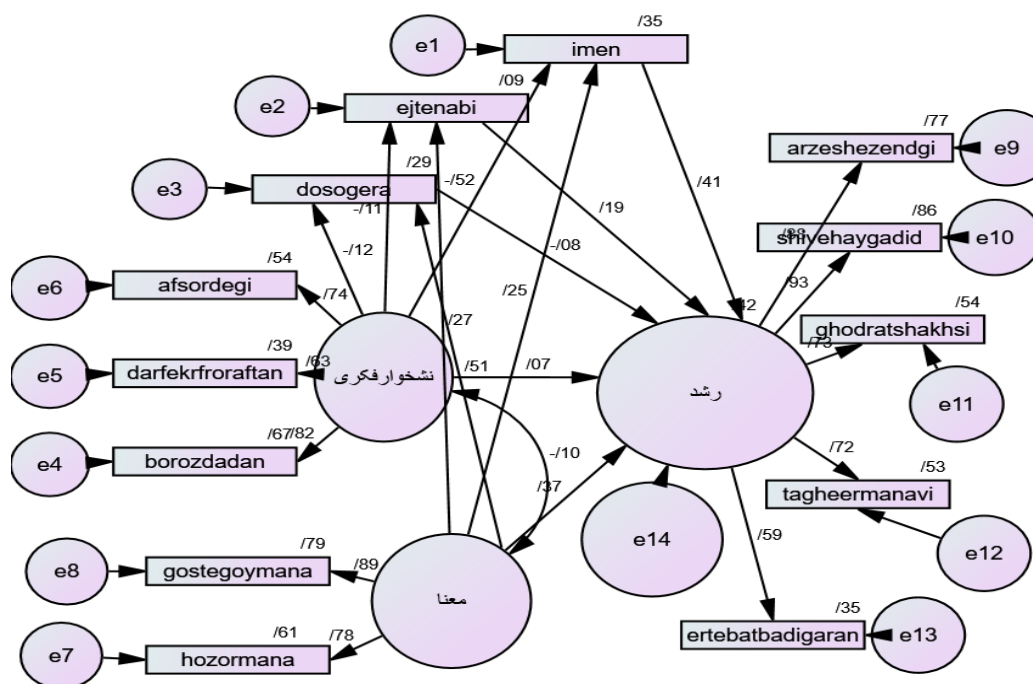
*میزان قابل قبول شاخص‌ها، CFI, GFI, IFI (>.5), PNFI, PCFI, RMSEA (>.9), CMIN/DF (<0.08), <۳> خوب، <۵> قابل

قبول (Kline, 2011)

شکل ۱

مدل ساختاری

Figure 1
Structural Model

اساس سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری در میان آتش‌نشانان برازش دارد.

بنابراین، با توجه به شاخص‌های برآورده‌شده، نتایج نشان می‌دهد رابطه ساختاری رشد پس از سانحه بر

با استناد به **جدول ۴**، می‌توان ضرایب استاندارد کلیه مسیرها و مقادیر بحرانی را در الگوی پیشنهادی مشاهده کرد.

جدول ۴

ضرایب استاندارد الگوی پیشنهادی پژوهش

Table 4
Standard Coefficient of the Proposed Research Model

مسیر	ضرایب استاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	مقدار احتمال (P)
سبک دلبستگی ایمن ---> رشد	۰/۴۱۴	۰/۰۳۸	۳/۶۰۴	<۰/۰۰۱
سبک دلبستگی اجتنابی ---> رشد	-۰/۱۹۹	۰/۰۰۹	-۱/۷۹۵	۰/۰۷۳
سبک دلبستگی دوسوگرا ---> رشد	-۰/۰۶۹	۰/۰۰۷	-۰/۸۰۰	۰/۴۲۴
معنا زندگی ---> رشد	۰/۲۷۸	۰/۰۲۳	-۳/۱۳۸	۰/۰۰۲
نشخوار فکری ---> رشد	۰/۰۷۶	۰/۰۱۷	۰/۸۲۰	۰/۴۰۱

بر اساس نتایج حاصل از مدل معادلات ساختاری، سبک دلبستگی ایمن تأثیری مثبت و معنادار بر رشد پس از سانحه داشت ($\beta = 0.414$, $p < 0.001$)، در حالی که سبک‌های دلبستگی اجتنابی ($\beta = -0.199$, $p = 0.073$) و دوسوگرا ($\beta = -0.069$, $p = 0.424$) تأثیری معنادار بر رشد نشان ندادند. همچنین، معنای زندگی با رشد پس از سانحه رابطه‌ای مثبت و معنادار داشت ($\beta = 0.278$, $p = 0.002$)، اما اثر نشخوار فکری بر رشد، با وجود مثبت‌بودن ضریب، از نظر آماری معنادار نبود ($\beta = 0.076$, $p = 0.401$). این نتایج نشان می‌دهد سبک دلبستگی ایمن و معنای زندگی از عوامل مؤثر بر ارتقای رشد پس از سانحه در آتش‌نشانان هستند.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری رشد پس از سانحه بر اساس سبک‌های دلبستگی، معنای زندگی و نشخوار فکری در میان آتش‌نشانان انجام شد و نتایج نشان داد مدل پیشنهادی پژوهش از برازشی خوب

برخوردار است. بنابراین، نتایج مطالعه حاضر با نتایج پژوهش‌های **ظفرطلب و تکلوی (۱۴۰۲)** مبنی بر تأثیر سبک دلبستگی ایمن بر رشد پس از آسیب، **امانی و همکاران (۱۴۰۱)** مبنی بر تأیید نقش نشخوار فکری در پیش‌بینی رشد پس از سانحه، **جواهری و همکاران (۱۴۰۰)** مبنی بر رابطه معنادار بین رشد پس از سانحه و معنای زندگی، ایمنی و همکاران مبنی بر تأثیر روابط مثبت دوران کودکی بر ارتقای رشد پس از سانحه (**Ime et al., 2025**)، هان و همکاران مبنی بر تأثیر مثبت معنای زندگی بر رشد پس از سانحه (**Han et al., 2023**)، زو و همکاران مبنی بر تأثیر معنادار نشخوار فکری بر رشد پس از سانحه (**Xu et al., 2023**)، و ایمز و اوکانر مبنی بر رابطه بین نشخوار فکری و رشد پس از سانحه (**Eames & O'Connor, 2022**) هم‌سو است.

در تبیین یافته‌های پژوهش، مبنی بر تأیید تأثیر مثبت و معنادار سبک دلبستگی ایمن بر رشد پس از سانحه و عدم تأیید تأثیر سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا بر رشد پس از سانحه، می‌توان گفت سبک‌های دلبستگی با توجه به

تأثیری که در شکل‌گیری و انسجام ساختار شخصیت و به کار بردن سازوکارهای دفاعی انطباقی در موقعیت‌های استرس‌زا دارند، نقشی مهم در شکل‌گیری نشانه‌های مرضی اختلال استرس پس از سانحه یا رشد پس از سانحه در شرایط ناگوار از جمله پریشانی هیجانی و تجربه حوادث آسیب‌زا ایفا می‌کنند (ظفرطلب و تکلوی، ۱۴۰۲). ایمنی و همکاران نیز معتقد هستند بازنمایی‌های روابط مثبت دوران کودکی که باعث ایجاد سبک دلبستگی ایمن می‌شوند، به عنوان یک پایگاه ایمنی‌بخش، پایه‌های امنیت شخصی را محکم‌تر می‌کنند و به افزایش سازگاری در شرایط دشوار و رشد پس از آسیب منجر می‌شوند (Ime et al., 2025). بنابراین، آتش‌نشانان دارای دلبستگی ایمن، انعطاف‌پذیرتر هستند و با استفاده از روش‌های مقابله انعطاف‌پذیر و سازگارانه، رشد پس از سانحه بیشتری تجربه می‌کنند. به عبارتی، رشد پس از سانحه که منعکس‌کننده تغییرات مثبت درک‌شده در روابط بین‌فردی و فلسفه زندگی پس از یک رویداد آسیب‌زاست، ممکن است در آتش‌نشانان دارای سبک دلبستگی ایمن به خاطر روابط بین‌فردی قوی و مثبت و تعدیل اثرات ناشی از تجربه حوادث آسیب‌زا، بیشتر دیده شود (Ogińska-Bulik, 2015). همچنین، بر اساس نظر محمد و برجعلی (۱۴۰۰)، دلبستگی ناایمن اضطرابی با عدم اطمینان و ترس از دوست داشته نشدن همراه است و دلبستگی اجتنابی نیز ترویج‌دهنده نگرشی همراه با درک احساس تنهایی و انزواست. بنابراین، سبک‌های دلبستگی ناایمن باعث می‌شوند نگرش‌ها و احساس‌های منفی در شرایط استرس‌زا افزایش پیدا کنند و افراد کمترین احتمال را از نظر افزایش قدرت شخصی یا شناخت پتانسیل قدرت شخصی تجربه کنند. از این رو، آتش‌نشانان دارای سبک‌های دلبستگی ناایمن ممکن است با احساساتی از جمله گناه، بی‌ارزشی و ناتوانی در برآورده کردن انتظارات و معیارهای

درونی درگیر باشند و نتوانند به رشد شخصی پس از تجربه شرایط آسیب‌زا دست پیدا کنند (Arikan et al., 2016). در تبیین یافته دیگر پژوهش مبنی بر رابطه مثبت و قوی بین معنای زندگی و مؤلفه‌های آن با رشد پس از سانحه در آتش‌نشانان، می‌توان گفت یکی از شاخصه‌های رفتار سازگارانه در مقابله با شرایط استرس‌زا، وجود معنا در زندگی است. بنابراین، معنای زندگی باعث می‌شود اثر انطباقی تجربه حوادث آسیب‌زا، به صورت هویت‌یابی جدید، احساس شایستگی در برابر چالش‌ها و تلاش برای حل آنها، پذیرا بودن نسبت به تجربیات جدید و رشد شخصی ظاهر شود (Han et al., 2023). جواهری و همکاران (۱۴۰۰) نیز بر اساس نتایج مطالعه خود معتقد هستند افرادی که از معنای زندگی قوی برخوردار هستند، در زندگی خود هدف دارند و به دنبال رسیدن به آن هستند، برای موفقیت در اهداف و فعالیت خود برنامه‌ریزی دارند، زندگی را معنادار و باارزش می‌دانند، به آینده امیدوار هستند و در نتیجه، می‌توانند رشد درونی بیشتری را بعد از گذر از یک بحران و حادثه آسیب‌زا تجربه کنند. عمویی و همکاران (۱۴۰۳) نیز معتقد هستند داشتن معنای زندگی باعث می‌شود فرد پس از تجربه بحران، مجدداً باورهای شخصی و فرض‌های اساسی درباره جهان، خود و اطرافیان را به شکل کارآمدتر بازنگری و سازمان‌دهی کند و باور به وجود نیروی مافوق انسان و طبیعت، پذیرش و کمک‌خواستن از آن نیروی برتر، داشتن معنا و هدف و دلیل برای ادامه زندگی را در قالبی مثبت‌تر افزایش دهد و رشد پس از سانحه را تجربه کند. در واقع، رشد پس از سانحه تا حدی زیاد تحت تأثیر باورها و نگرش افراد نسبت به زندگی قرار دارد و آتش‌نشانانی که معنای زندگی قوی‌تری دارند و زندگی را به عنوان فرایندی معنادار و باارزش برای خود تعریف می‌کنند، در قیاس با سایر همکاران خود رشد شخصی بیشتری

و نمونه‌های متنوع‌تر از نظر جنسیت، به اعتبار و گستره تعمیم این یافته‌ها بیفزایند.

سپاسگزاری

از تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر به ویژه آتش- نشانان و مسئولان آتش‌نشانی‌های شهر تهران برای همکاری با پژوهشگر تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

امانی، ا.، شیخی، م.، سحاب مکمل، ن.، جهانبخش، ن.، نصرالهی، ش.، و قربانی، پ. (۱۴۰۱). نقش حمایت اجتماعی، تاب‌آوری و نشخوار فکری در پیش‌بینی رشد پس از سانحه بهبودیافتگان از کرونا. / *یاده‌های نوین روان‌شناسی*، ۱۲ (۱۶)، ۱-۱۸.

<http://jnip.ir/article-1-687-fa.html>

باقری‌نژاد، م.، صالحی فدردی، ج.، و طباطبایی، س. م. (۱۳۸۹). رابطه بین نشخوار فکری و افسردگی در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی. *مطالعات در آموزش و روان‌شناسی*، ۱۱ (۱)، ۲۱-۳۸.

<https://www.sid.ir/paper/99372/fa>

جواهری، ع.، اسماعیلی، ا.، و وکیلی، م. (۱۴۰۰). رابطه بین رشد پس از سانحه و معنای زندگی با نقش واسطه‌ای بهزیستی معنوی در بیماران بهبودیافته از ویروس کرونا. *رویش روان‌شناسی*، ۱۰ (۱۱)، ۱-۱۲.

<https://frooyesh.ir/article-1-3065-fa.html>

حاجی محمدی، ح. (۱۴۰۳). بررسی و واکاوی مخاطرات پیش روی آتش‌نشانان. *رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، ۸ (۳۱)، ۴۵۵-۴۶۶.

<https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/2963>

حیدری، ر. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ترومای سازمانی بر عملکرد شغلی کارکنان با توجه به نقش میانجی مهارت-

را بعد از تجربه بحران‌ها و رویدادهای آسیب‌زای مرتبط با شغل آتش‌نشانی تجربه می‌کنند.

همچنین، در تبیین یافته دیگر پژوهش، مبنی بر رابطه منفی و معنادار بین نشخوار فکری با رشد پس از سانحه در آتش‌نشانان، می‌توان گفت افراد برای رهاشدن از اضطراب و استرس به نشخوار فکری پناه می‌برند، ولی این افکار سبب می‌شوند تا احساسات منفی و حس افزایش خطر و آسیب در افراد تقویت شود که این امر به ایجاد نوعی اضطراب مزمن منجر می‌شود (امانی و همکاران، ۱۴۰۱). در ضمن، بر اساس نظر ایمز و اوکانر، نشخوار فکری با اعتمادبه‌نفس و افزایش تفکرات تخریب‌گر نسبت به خود ممکن است باعث احساس انزجار از خود و بی‌کفایت‌بودن همراه باشد و توجه به رشد شخصی را با اختلالاتی شدید مواجهه کند (Eames & O'Connor, 2022). بنابراین، نشخوار فکری باعث می‌شود آتش‌نشانان دائماً خود را درگیر بحران و حوادث آسیب‌زا تصور کنند و باور داشته باشند هر لحظه امکان ایجاد بحران و یا مشکلی وجود دارد. پس احتمالاً آنها بعد از تجربه حوادث آسیب‌زا، اضطراب و پریشانی شدیدی را تجربه می‌کنند و نمی‌توانند شرایطی را برای رشد شخصی خود فراهم کنند.

انجام این مطالعه همانند هر پژوهش دیگری با محدودیت‌هایی مواجه بود. نخست، طرح مقطعی این پژوهش مانع از استنباط علی درباره روابط میان دلبستگی، نشخوار فکری و رشد پس از سانحه می‌شود؛ از این رو، انجام مطالعات طولی آینده برای بررسی توالی زمانی این متغیرها ضروری است. دوم، تکیه صرف بر خودگزارش‌دهی و محدودشدن نمونه به آتش‌نشانان مرد، تعمیم‌پذیری یافته‌ها را محدود می‌کند. به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود با بهره‌گیری از روش‌های چندگانه سنجش

پرستاران شاغل در بیمارستان شهدای شهر بندرگز در سال ۱۴۰۲. پرستاری و مامایی، ۲۲ (۲)، ۱۶۱-۱۷۱. <http://dx.doi.org/10.61186/unmf.22.2.161>

ظفرطلب، ز.، و تکلوی، س. (۱۴۰۲). نقش سبک‌های دلبستگی و مکانیزم‌های دفاعی در پیش‌بینی رشد پس از آسیب در بازماندگان متوفیان کرونا در شهر تهران طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰: یک مطالعه توصیفی. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۲۲، ۱۱۴۹-۱۱۶۲. <http://dx.doi.org/10.61186/jrums.22.11.1149>

عمویی، ک.، سجادیان، ز.، بیرامی، س.، و ایمانی‌پور، م. (۱۴۰۳). ارتباط سلامت معنوی و رشد پس از سانحه در بیماران بهبودیافته از کووید-۱۹. سلامت معنوی، ۳ (۳)، ۴۸۰-۴۸۸. <http://dx.doi.org/10.30491/JSH.3.3.480>

قاسم‌زاده برکی، س.، شاهقلیان، م.، عبداللهی، م.، ایزانلو، ب.، و میرمالک، ع. (۱۴۰۲). نقش میانجی بدتنظیمی هیجانی در تأثیر نشخوار فکری بر نشانگان استرس پس از سانحه و پریشانی در بیماران مبتلا به سرطان پستان. پژوهش پرستاری، ۱۸ (۵)، ۱-۱۴. <http://dx.doi.org/10.22034/IJNR.18.5.62>

محمد، ه.، و برجعلی، م. (۱۴۰۰). پیش‌بینی رشد پس از آسیب بر اساس سبک‌های دلبستگی و تنظیم شناختی هیجان در دختران مهاجر ایرانی. خانواده‌درمانی کاربردی، ۲ (۴)، ۳۶۹-۳۸۲. <https://www.doi.org/10.22034/aftj.2021.290218.1110>

محمدی، م.، شاهقلیان، م.، عبداللهی، م.، و گرامی‌پور، م. (۱۴۰۳). نقش میانجی توانمندی ایگو در تأثیر سبک‌های دلبستگی بر کارکردهای اجرایی در افراد دارای آسیب شناختی خفیف. تازه‌های علوم شناختی، ۲۵ (۴)، ۱۷-۳۲. <https://sid.ir/paper/1434229/fa>

مصرآبادی، ج.، جعفریان، س.، و استوار، ن. (۱۳۹۲). بررسی روایی سازه و تشخیصی پرسشنامه معنا در

های کارکنان و مشارکت شغلی (مطالعه موردی: بیمارستان فاطمه زهرا/ تهران) [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان مرکزی]. گنج. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/9010409a9dc4de3c9c4bfb596792cef9>

خیردست، ا.، صدوری دمیرچی، ا.، پاداش، ا.، خداپنده‌لو، ا.، ع.، و محمدی جاهدی، ز. (۱۴۰۳). بررسی عوامل مؤثر بر تاب‌آوری شغلی آتش‌نشانان تهران بر اساس جوّ ایمنی کار، حوادث شغلی و بدبینی سازمانی. دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۱۴ (۲)، ۱۹۱-۱۷۸. <http://dx.doi.org/10.32598/DMKP.14.2.826.1>

دوزنده نرگسی، م.، تیموری، ز.، و توکلی‌فرد، م. (۱۴۰۳). نقش میانجی استرس کرونا در ارتباط بین نشخوار فکری و پرخاشگری در بیماران تحت درمان نگهدارنده با متادون. مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک، ۲۷ (۳)، ۱-۷. <http://dx.doi.org/10.61186/jams.27.3.124>

زاهدیان، م.، ارسلان‌ده، ف.، شاهینی، م.، و افتخاری، ن. (۱۴۰۲). تأثیر سبک‌های دلبستگی بر علایم افسردگی و بدتنظیمی هیجانی با میانجی‌گری ذهنی‌سازی در پرستاران. مدیریت پرستاری، ۱۲ (۲)، ۱-۱۴. <http://ijnv.ir/article-1-1052-fa.html>

زراعت‌حرفه، ف.، شمسی‌نژاد، م.، و رحمتی، ع. (۱۴۰۰). پیامدهای روانشناختی شرایط شغلی آتش‌نشانان: یک مطالعه کیفی. فصلنامه علمی تخصصی طب کار، ۱۳ (۳)، ۷۷-۹۱. <http://dx.doi.org/10.18502/tkj.v13i3.8201>

صالح‌بیک، س.، و بهزادپور، س. (۱۴۰۳). نقش تعدیل‌کنندگی سبک دلبستگی زنان در پیش‌بینی رضایت زناشویی آنان بر اساس اعتیاد همسرانشان به اینترنت. رویش روانشناسی، ۱۳ (۹)، ۲۰۰-۲۱۰. <http://frooyesh.ir/article-1-5351-fa.html>

صداقتی، ف.، عباسی، م.، و کلبادی‌نژاد، ن. (۱۴۰۳). ارتباط سلامت معنوی و مقابله مذهبی با استرس شغلی

- Bakirci, A. E., Demirel, N., Sar, V., & Cetin, A. (2025). Post-Traumatic stress disorder and posttraumatic growth in firefighters: examining the moderating effects of resilience on occupational safety behaviors. *BMC Public Health*, 25, 1745.
<https://doi.org/10.1186/s12889-025-22908-9>
- Blunch, N. (2013). *Introduction to structural equation modeling using IBM SPSS Statistics and AMOS*. SAGE Publications, Ltd.
<https://doi.org/10.4135/9781526402257>
- Christie, K. N., & Sandoval, A. (2024). Attachment styles and traumatic responses: Exploring the impact of parental interaction on child development and coping mechanisms. *Open Journal of Psychiatry*, 14, 467-489.
<https://doi.org/10.4236/ojpsych.2024.145028>
- Clout, E., Statham, D., Human, B., Allen, A., & Kannis-Dymand, L. (2024). The role of rumination and metamemory beliefs in posttraumatic growth and posttraumatic stress. *Discover Psychology*, 4, 1-11.
<https://doi.org/10.1007/s44202-024-00208-4>
- Corn, B. W., & Feldman, D. B. (2024). Hope as a bridge to post-traumatic growth. *Supportive Care in Cancer*, 33(10), 1-18.
<https://doi.org/10.1007/s00520-024-09063-4>
- Dozandeh Nargesi, M., Teimouri, Z., & Tavakolifard, M. (2024). The mediating role of coronavirus stress in the relationship between rumination and aggression in patients undergoing methadone maintenance treatment. *Journal of Arak University of Medical Sciences*, 27(3), 1-7.
<http://dx.doi.org/10.61186/jams.27.3.124> [In Persian]
- Eames, C., & O'Connor, D. (2022). The role of repetitive thinking and spirituality in the development of posttraumatic growth and symptoms of posttraumatic stress disorder. *Plos One*, 17(8), e0272036.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0272036>
- Ganai, U. J., Sachdev, S., Bhat, N. A., & Bhushan, B. (2024). Associations between posttraumatic stress symptoms and posttraumatic growth elements: A network analysis. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 16(5), 731-740. <https://doi.org/10.1037/tra0001411>
- Ghasemzadehbarkhi, S., Shahgholian, M., Abdollahi, A., Izanloo, B., & Mirmalek, A. (2025). زندگی در دانشجویان. علوم رفتاری. نشریه مجله علوم رفتاری، ۱۷(۱)، ۸۳-۹۰.
<https://sid.ir/paper/129678/fa>
- معنوی‌پور، د. و شاه‌حسینی، آ. (۱۳۹۴). بررسی شاخص‌های روان‌سنجی مقیاس نشخوار فکری-تأمل. علوم اعصاب شفای خاتم، ۴(۱)، ۷-۱۶.
<http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.shefa.4.1.7>
- هاشمیان مقدم، ا.، آقامحمدیان شعراف، ح.، عبدخدایی، م.، کارشکی، ح.، و جودی، م. (۱۴۰۰). مدل ساختاری عوامل مؤثر بر رشد پس از سانحه با میانجی‌گری ارزیابی مجدد شناختی و نشخوارهای ذهنی در بیماران مبتلا به سرطان. مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، ۱۳(۴)، ۸۷-۹۹.
<http://journal.nkums.ac.ir/article-1-2508-en.html>

References

- Amani, A., Sheykhi, M., Sahab Moghaddam, N., Jahanbakhsh, N., Nasrollahi, Sh., & Ghorbani, P. (2022). The role of social support, resilience, and rumination in predicting post-traumatic growth in recovered patients from COVID-19. *New Ideas in Psychology*, 12(16), 1-18. <http://jnip.ir/article-1-687-fa.html> [In Persian]
- Amouei, K., Sajjadian, Z., Bayrami, S., & Imanipour, M. (2024). The relationship between spiritual health and post-traumatic growth in patients recovered from COVID-19. *Journal of Spiritual Health*, 3(3), 480-488. <http://dx.doi.org/10.30491/JSJH.3.3.480> [In Persian]
- Arikan, G., Stopa, L., Carnelley, K. B., & Karl, A. (2016). The associations between adult attachment, posttraumatic symptoms, and posttraumatic growth. *Anxiety, Stress, & Coping*, 29(1), 1-20.
<https://doi.org/10.1080/10615806.2015.1009833>
- Bagherinejad, M., Salehi Fadardi, J., & Tabatabaei, S. M. (2010). The relationship between rumination and depression in a sample of Iranian students. *Studies in Education and Psychology*, 11(1), 21-38.
<https://www.sid.ir/paper/99372/fa> [In Persian]

- Javaheri, A., Esmaeili, E., & Vakili, M. (2022). The relationship between post-traumatic growth and the meaning of life in COVID-19 survivors: The mediating role of spiritual well-being. *Rooyesh*, 10(11), 87-98. <https://frooyesh.ir/article-1-3065-fa.html> [In Persian]
- Jian, Y., Hu, T., Zong, Y., & Tang, W. (2023). Relationship between post-traumatic disorder and post-traumatic growth in COVID-19 home-confined adolescents: The moderating role of self-efficacy. *Current Psychology*, 42, 1744-1753. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02515-8>
- Kheirdast, A., Sadri Damirchi, E., Padash, A., Khodabandehlou, E. A., & Mohammadi Jahdi, Z. (2024). Investigating the factors affecting the job resilience of Tehran firefighters based on work safety climate, occupational accidents, and organizational cynicism. *Disaster Prevention and Management Knowledge*, 14(2), 178-191. <http://dx.doi.org/10.32598/DMKP.14.2.826.1> [In Persian]
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Leonard, S., Zegel, M., Venta, A., & Vujanovic, A. (2023). Insecure adult attachment style and PTSD symptom severity among firefighters: The role of distress tolerance. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 32(4), 592-610. <https://doi.org/10.1080/10926771.2022.2078681>
- Maanavipour, D., & Shahhosseini, A. (2015). Psychometric properties of the reflective rumination scale. *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam*, 4(1), 7-16. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.shefa.4.1.7> [In Persian]
- Mesrabadi, J., Jafarian, S., & Ostovar, N. (2013). Construct and diagnostic validity of the Meaning in Life Questionnaire in university students. *Behavioral Sciences*, 7(1), 83-90. <https://sid.ir/paper/129678/fa> [In Persian]
- Mohammad, H., & Borjali, M. (2021). Predicting post-traumatic growth based on attachment styles and cognitive emotion regulation in Iranian immigrant girls. *Applied Family Therapy Journal*, 2(4), 369-382. <https://www.doi.org/10.22034/aftj.2021.29021.8.1110> [In Persian]
- (2023). The mediating role of difficulties in emotion regulation in the effect of rumination on post-traumatic stress symptoms and cancer-related distress in breast cancer patients. *Iranian Journal of Nursing Research*, 18(5), 62-75. <http://dx.doi.org/10.22034/IJNR.18.5.62> [In Persian]
- Haji Mohammadi, H. (2024). Investigating and analyzing the risks facing firefighters. *New Research Approaches in Management and Accounting*, 8(31), 455-466. <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/2963> [In Persian]
- Han, S. J., Yeun, Y. R., & Roh, H. (2023). The impact of resilience on post-traumatic growth among nurses in COVID-19-designated hospitals: The mediating effect of meaning in life. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 11, 2895. <https://doi.org/10.3390/healthcare11212895>
- Hashemian Moghadam, E., Aghamohammadian Sharbaf, H., Abdkhodaei, M., Kareshki, H., & Joudi, M. (2021). A structural model of factors affecting post-traumatic growth mediated by cognitive reappraisal and mental rumination in cancer patients. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*, 13(4), 87-99. <http://journal.nkums.ac.ir/article-1-2508-en.html> [In Persian]
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Heydari, R. (2019). *Investigating the effect of organizational trauma on employee job performance with respect to the mediating role of employee skills and job involvement: A case study of Fatemeh Zahra Hospital in Tehran* [Master's thesis, Payame Noor University of Markazi Province]. Ganj. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/9010409a9dc4de3c9c4bfb596792cef9> [In Persian]
- Ime, Y., Kama, R. H., & Arslan, N. C. (2025). Pathway from earthquake fear to post-traumatic growth: The roles of resilience, self-efficacy, and positive childhood memories among survivors of the 2023 Türkiye earthquakes. *Psychiatric Quarterly*, 961, 169-182. <https://doi.org/10.1007/s11126-025-10113-1>

- Schuitmaker, N., Basson, P., & Kruger, G. (2023). Insecure attachment styles as predictors of posttraumatic growth in a South African student sample. *South African Journal of Psychology*, 53(1), 82–91. <https://doi.org/10.1177/00812463221096807>
- Sedaghati, F., Abbasi, M., & Kalbadi Nejad, N. (2024). The relationship between spiritual health and religious coping with job stress of nurses working in Shohada Hospital of Bandar Gaz city in 2023. *Nursing and Midwifery*, 22(2), 161-171. <http://dx.doi.org/10.61186/unmf.22.2.161> [In Persian]
- Serrano-Ibanez, E. R., Corras, T., del Prado, M., Diz, J., & Varela, C. (2023). Psychological variables associated with post-traumatic stress disorder in firefighters: a systematic review. *Trauma Violence Abuse*, 24, 2049–2066. <https://doi.org/10.1177/15248380221082944>
- Shang, Z., Zhou, N., Xu, B., Diao, H., Cheng, S., Jia, Y., ..., & Yan, W. (2025). The role of attachment styles in post-traumatic stress disorder and posttraumatic growth in the Shidu parents of China. *SAGE Open Medicine*, 13, 1-9. <https://doi.org/10.1177/20503121251324990>
- Shin, Y., Nam, J. K., Park, M., Lee, A., & Kim, Y. (2024). Latent transition analysis on post-traumatic stress and post-traumatic growth among firefighters. *European Journal of Psychotraumatology*, 15, 2387477. <https://doi.org/10.1080/20008066.2024.2387477>
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80-93. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0167.53.1.80>
- Steinkamp, M. (2014). *Behind the masks of silence: how leaders can overcome organizational trauma* [Master thesis, Fontainebleau]. https://flora.insead.edu/fichiersti_wp/InseadE_MCCCtheseswave13/80402.pdf
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1996). The posttraumatic growth inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress*, 9, 455-471. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/jts.2490090305>
- Treynor, W., Gonzalez, R., & Nolen-Hoeksema, S. (2003). Rumination reconsidered: A Mohammadi, M., Shahgholian, M., Abdollahi, M., & Geramipour, M. (2024). The mediating role of ego strength in the effect of attachment styles on executive functions in individuals with mild neurocognitive disorder. *Advances in Cognitive Science*, 25(4), 17-32. <https://sid.ir/paper/1434229/fa> [In Persian]
- Nolen-Hoeksema, S., & Morrow, J. (1991). A prospective study of depression and posttraumatic stress symptoms after a natural disaster: The 1989 Loma Prieta earthquake. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(1), 115–121. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.1.115>
- Oginka-Bulik, N. (2015). Social support and negative and positive outcomes of experienced traumatic events in a group of male emergency service workers. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 21(2), 119–127. <https://doi.org/10.1080/10803548.2015.1028232>
- Park, K. S., Ko, Y., Han, S., & Ha, Y. (2023). The effects of a self-disclosure program using expressive writing on optimism, problem-focused coping, deliberate rumination, and posttraumatic growth of Korean firefighters with rescue firefighting duties: A pilot study. *Journal of Occupational Health and Epidemiology*, 12(2), 98-104. <http://dx.doi.org/10.61186/johe.12.2.98>
- Romeo, A., Castelli, L., Zara, G., Tella, M. D. (2022). Posttraumatic growth and posttraumatic depreciation: associations with core beliefs and rumination. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 15938. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315938>
- Salehbeik, S., & Behzadpour, S. (2024). The moderating role of women's attachment style in predicting their marital satisfaction based on their husbands' internet addiction. *Rooyesh*, 13(9), 200-210. <http://frooyesh.ir/article-1-5351-fa.html> [In Persian]
- Salehzadeh, S., Ghanbari Hashem Abadi, B. A., & Nejat, H. (2024). Structural equation modeling of the tendency toward marital infidelity based on significant five personality factors mediated by attachment styles and sexual satisfaction. *Journal of Health Reports and Technology*, 10(1), e142998. <https://doi.org/10.5812/jhrt-142998>

- of COVID-19 deceased in Tehran during 2019-2021: A descriptive study. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 22, 1149-1162.
<http://dx.doi.org/10.61186/jrums.22.11.1149>
 [In Persian]
- Zahedian, M., Arsalandeh, F., Shahini, M., & Eftekhari, N. (2023). The effect of attachment styles on depression symptoms and emotional dysregulation with the mediation of mentalization in nurses. *Nursing Management*, 12(2), 1-14. <http://ijnv.ir/article-1-1052-fa.html>
 [In Persian]
- Zeraat Herfeh, F., Shamsinejad, M., & Rahmati, A. (2021). Psychological consequences of firefighters' working conditions: A qualitative study. *Scientific Quarterly Journal of Occupational Medicine*, 13(3), 1-9.
<http://dx.doi.org/10.18502/tkj.v13i3.8201> [In Persian]
- Zhang, Y., Wang, Z., Qin, Y., Jin, S. (2025). Research on the relationship between perceived social support and positive coping style of fire rescue personnel with the mediating effects of positive emotions and meaning in life. *Scientific Reports*, 15, 7729.
<https://doi.org/10.1038/s41598-025-91799-y>
- psychometric analysis. *Cognitive Therapy and Research*, 27(3), 247-259.
<https://doi.org/10.1023/A:1023910315561>
- Wagner, S. L., White, N., White, M., Fyfe, T., Matthews, L. R., & Randall, C. (2024). Work outcomes in public safety personnel after potentially traumatic events: A systematic review. *American Journal of Industrial Medicine*, 67, 387-441.
<https://doi.org/10.1002/ajim.23577>
- Xu, Y., Yang, G., Liu, L., & Wu, X. (2023). The influence of deliberate rumination on the post-traumatic growth of college students during the COVID-19 pandemic and the moderating role of self-efficacy. *Frontiers in Public Health*, 11, 1043402.
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1043402>
- Ye, Y., Xie, Q., Sun, Y., Xu, J., Cheng, L., & Kong, L. (2025). Effects of interpersonal relationships and forgiveness on post-traumatic growth in hemodialysis patients: a cross-sectional study. *BMC Nephrology*, 26, 212-220.
<https://doi.org/10.1186/s12882-025-04141-z>
- Zafar Talab, Z., & Taklavi, S. (2023). The role of attachment styles and defense mechanisms in predicting post-traumatic growth in survivors

